

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ ” 2015__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЧИТАННЯ ВОКАЛЬНИХ ПАРТИТУР

Галузь знань - 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки - 6.020204 «Музичне мистецтво»

Професійне спрямування - «Сольний спів»

Інститут мистецтв

2014 – 2015 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А. О. Таранник

Робоча програма _Читання вокальних партитур_ для студентів

за напрямом підготовки _6.020204 «Музичне мистецтво»_.
„___” ____, 20__13__ року- 36__ с.

Розробники:

Зінська Тетяна Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського
університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від “__3__” __вересня__ 2014__ року № _1_

Завідувач кафедри

“___” _____ 20__ року
_____ (підпис) (_О.М. Мамченко)
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	18
V. Завдання для самостійної роботи.....	21
VI. Система поточного та підсумкового контролю.....	29
VII. Методи навчання.....	34
VIII. Методичне забезпечення курсу	35
IX. Рекомендована література	35
Основна.....	35
Додаткова.....	36

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Читання вокальних партитур» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою академічного та естрадного вокалу на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки «Музичне мистецтво» відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Читання вокальних партитур», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

На вивчення дисципліни «Читання вокальних партитур» навчальним планом відведено144..... годин у V-VIII семестрі. З них:

- у V семестрі36...годин (практичних - ...14....год., індивідуальних...2....год., модульний контроль - ...2....год., самостійна робота студентів -18.....год;

- у VI семестрі36...годин (практичних - ...14....год., індивідуальних...2....год., модульний контроль - ...2....год., самостійна робота студентів -18.....год;

- VII семестрі36...годин (практичних - ...14....год., індивідуальних...2....год., модульний контроль - ...2....год., самостійна робота студентів -18.....год;

- VIII семестрі семестрі36...годин (практичних - ...14....год., індивідуальних...2....год., модульний контроль - ...2....год., самостійна робота студентів -18.....год.

Вивчення навчального курсу «Читання вокальних партитур» передбачає заліки у VI та VIII семестрах.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни:

- формування у студентів вокально-інструментальної компетентності в процесі засвоєння знань і практичних умінь, необхідних для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності.

1.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завдання навчального курсу:

- розвиток у студентів навичок аналізу вокальної партитури;
- оволодіння методикою виконання вокальних партитур на фортепіано;
- вивчення прийомів транспонування партитур у потрібну тональність;
- ознайомлення студентів з теоретичними основами запису та читання вокальних партитур;
- оволодіння вміннями прочитати та проаналізувати вокальні партитури;
- технічно засвоїти вміння гри партитури на фортепіано;
- формування у студентів навичок самостійної роботи над партитурою.

1.3. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Програма визначає:

1) обсяг знань та умінь, якими мають опанувати студенти професійного спрямування «Сольний спів» відповідно до освітньо-професійної програми ОКР «бакалавр»; 2) групи фахових компетенцій, необхідних для аналізу та виконання партитур вокальних творів різних за стильовими особливостями, за фактурою викладення і за прийомами виконання; 3) розподіл навчального матеріалу за модулями (змістовими модулями) та академічного часу для його засвоєння; 4) форми і види навчальної діяльності студентів у процесі засвоєння курсу; 5) необхідне методичне забезпечення; 6) систему

оцінювання навчальних досягнень студентів та практичних вмінь читання вокальних партитур.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Читання вокальних партитур» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: сольфеджіо; сольний спів; вокальний ансамбль; основний музичний інструмент; аналіз музичних творів; концертмейстерський клас.

1.4. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати :

- теоретичні основи запису та читання вокальних партитур;
- особливості та специфіку читання вокальних партитур;
- принципи аналізу вокальних партитур;
- методику виконання вокальних партитур.

Студент повинен **вміти :**

- прочитати та проаналізувати вокальну партитуру;
- виконувати партитуру на фортепіано;
- співати будь – який голос з переходом із однієї партії на іншу,

граючи акомпанемент.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЧИТАННЯ ВОКАЛЬНИХ ПАРТИТУР»

Курс : підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>...4 кредити...</i> Кількість змістовних модулів: <i>...4 модулі.....</i> Загальна кількість годин: <i>...144...години</i> III курс V сем. – <i>...36...годин</i> VI сем. – <i>...36.....годин</i> IV курс VII сем. – <i>_36_годин</i> VIII сем. – <i>36__годин</i> Кількість годин на тиждень: <i>...1 година.....</i>	Шифр та назва галузі знань: 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво» Професійне спрямування «Сольний спів» Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»	Дисципліна <i>вибіркова</i> Рік підготовки: <i>III-IV</i> Семестри: <i>V-VIII</i> Аудиторні заняття: <i>...64... год.,</i> практичні – <i>.56 год.,</i> індивідуальні – <i>.8.год.,</i> модульний контроль: <i>...8... год.</i> самостійна робота: <i>.....72.....год.</i> Форма підсумкового контролю: <i>залік (6, 8 семестри)</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЧИТАННЯ ВОКАЛЬНИХ ПАРТИТУР»
V семестр

МОДУЛЬ I							
№ теми		Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Практичних	Індивідуальних	Самостійна робота	Модульний контроль
1	Предмет і завдання курсу. Ознайомлення з рівнем підготовки студентів.	5	2	2		3	
2	Основи читання вокальних партій партитури.	5	2	2		3	
3	Удосконалення знань з системи нотних знаків. Читання нескладних партитур на фортепіано.	7	4	2	2	3	
4	Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі.	7	4	4		3	
5	Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу.	5	2	2		3	
6	Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного поліфонічного складу.	5	2	2		3	
	Модульний контроль	2					2
	Разом	36	16	14	2	18	2
	Усього за V семестр	36	16	14	2	18	2
VI семестр							
МОДУЛЬ II							
1	Принципи аналізу вокальних партитур.	8	4	4		4	
2	Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури.	8	4	2	2	4	
3	Виконавський аналіз вокальної партитури.	5	2	2		3	
4	Теоретичні основи запису та читання вокальних партитур.	6	2	2		4	
5	Методика виконання вокальних партитур.	7	4	4		3	
	Модульний контроль	2					2
	Разом	36	16	14	2	18	2
	Форма контролю	Залік					

	Усього за VI семестр	36	16	14	2	18	2
VII семестр							
МОДУЛЬ III							
1	Прийоми виконання вокальної партитури на фортепіано.	5	2	2		3	
2	Порівняльна характеристика хорових партитур та партитур для вокальних ансамблів.	5	2	2		3	
3	Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по горизонталі.	5	2	2		3	
4	Читання вокальної партії партитури а caprella.	7	4	4		3	
5	Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по вертикалі.	7	4	2	2	3	
6	Читання партитури вокального ансамблю.	5	2	2		3	
	Модульний контроль	2					2
	Разом	36	16	14	2	18	2
	Усього за VII семестр	36	16	14	2	18	2
VIII семестр							
МОДУЛЬ IV							
1	Виконання голосової партії з переходом із однієї на іншу, одночасно граючи акомпанемент.	7	4	4		3	
2	Удосконалення навичку структурного читання фортепіанної партії.	5	2	2		3	
3	Удосконалення навичку структурного читання вокальної партії.	5	2	2		3	
4	Вивчення правил спрощення фактури фортепіанних партій вокальних партитур.	5	2	2		3	
5	Читання вокальних партитур різних стилів.	7	4	2	2	3	
6	Формування здатності розкриття художньо-образного змісту вокальних творів та виконавське втілення їх на фортепіано.	5	2	2		3	
	Модульний контроль	2					2
	Разом	36	16	14	2	18	2
	Форма контролю	Залік					
	Усього за VIII семестр	36	16	14	2	18	2
	Усього:	144	64	56	8	72	8

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ЧИТАННЯ ВОКАЛЬНИХ ПАРТИТУР»

V семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Ознайомлення з рівнем підготовки студентів.

Зміст і структура курсу, його взаємозв'язок з іншими фаховими дисциплінами. Форми і види аудиторної і самостійної роботи. Визначення рівня музичної підготовки студента: володіння інструментом (фортепіано), знання нотної грамоти.

Тема 2. Основи читання вокальних партитур.

Особливості та специфіка читання вокальних партитур. Знайомство з теоретико-методичними основами виконання вокальних партитур на фортепіано.

Тема 3. Удосконалення знань з системи нотних знаків. Читання нескладних партитур на фортепіано.

Вивчення системи нотних знаків, позначень характеру твору та динамічних відтінків. Удосконалення виконавських вмінь гри на фортепіано, орієнтації рук і пальців на клавіатурі.

Тема 4. Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі.

Вивчення мажорних та мінорних гам на дві октави різними штрихами, не дивлячись на клавіатуру (окремими руками, двома руками); акордів, арпеджіо; хроматичної гами.

Тема 5. Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу.

Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу з чітко вираженою акордовою фактурою, яка звучить на кожній долі такту або на сильних долях. Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу, які мають характер гармонічної підтримки (педалі). Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу, які мають вигляд

фортепіанного акомпанементу. Виконання вокальних партитур з мішаною фактурою викладу (акордово- гармонічною, гомофонно-гармонічною).

Тема 6. Виконання багатоголосних вокальних партитур поліфонічного складу.

Виконання багатоголосних вокальних партитур з підтекстовкою поліфонічних творів. Виконання творів з контрастною поліфонією супроводу. Особливості виконання партитур з імітаційною поліфонією супроводу. Виконання партитур з підголосковою поліфонією супроводу. Особливості виконання вокальних партитур з мішаними видами поліфонічного супроводу.

Основні поняття змістового модуля І:

Нотна грамота, вокальні партитури, мажорні та мінорні гами, партитура гомофонно-гармонічного складу, акордова фактура, поліфонічний супровід.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Надання студентам допомоги в опрацюванні: а) нотної літератури; б) музичної грамоти; в) методичної літератури.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійне опрацювання студентами нотної, вокально-методичної, музично-теоретичної літератури. Засвоєння основних понять у сфері вокального та інструментального (фортепіанного) виконавства. Вивчення основ та засвоєння прийомів читання вокальних партитур.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Перевірка рівня знань студентів з тем змістовного модуля. Виконання нескладних вокальних та фортепіанних партій партитури.

УІ семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Тема 1. Принципи аналізу вокальних партитур.

Здійснення загального аналізу вокальних партитур: відомості про

композитора, жанр, форма твору, вокальні функції, фортепіанна фактура, художньо-образний зміст, виконавські штрихи, динамічні позначення.

Тема 2. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури.

Формування вмінь здійснення музично-теоретичного аналізу вокальної партитури: форма, фактура, гармонія, голосоведіння, ладо-тональний план, метро-ритм, темп, динаміка, агогіка.

Тема 3. Виконавський аналіз вокальної партитури.

Формування вмінь здійснення виконавського аналізу вокальної партитури: вокальної та інструментальної партій. Вокальна партія включає поняття: типи голосів, вокальні штрихи, темпоритм, динаміка, теситура. Інструментальна (фортепіанна) партія: роль вступів, інтерлюдій, закінчень, змістова сутність, мотивно-тематичний розвиток фактури.

Тема 4. Теоретичні основи запису та читання вокальних партитур.

Побудова вокальних партитур (одноголосних, багатоголосних), види партитурного запису.

Тема 5. Методика виконання вокальних партитур.

Усвідомлення художньо-образного змісту твору, визначення засобів музичної виразності.

Основні поняття змістового модуля II:

Аналіз вокальних партитур, музично-теоретичний аналіз вокальної партитури, партитурний запис, художньо-образний зміст твору, засоби музичної виразності.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Надання студентам допомоги в опрацюванні нотної літератури та здійснення музично-теоретичного аналізу вокальної партитури.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійне опрацювання студентами нотної, вокально-методичної, музично-теоретичної літератури. Засвоєння основних понять у сфері вокального та інструментального (фортепіанного) виконавства. Вивчення основ та засвоєння прийомів читання вокальних партитур.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Перевірка рівня знань студентів з тем змістовного модуля. Виконання вокальних та фортепіанних партій партитури та здійснення музично-теоретичного аналізу твору.

УІІ семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ

Тема 1. Прийоми виконання вокальної партитури на фортепіано.

Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі. Читання найпростіших п'єс з листа.

Вільне володіння читанням нот з аркуша – необхідна умова художнього виконання незнайомого нотного тексту. Важливим для цього виду діяльності є впевнене знання мови нот, системи нотних знаків, позначень.

Тема 2. Порівняльна характеристика хорових партитур та партитур для вокальних ансамблів.

Формування вмінь майстерного відтворення на фортепіано різних видів партитур. Формування ансамблевих умінь виконання різних видів партитур у поєднанні з фортепіанним супроводом. Оволодіння прийомами поєднання хорової партитури з фортепіанним супроводом і партією соліста. Вивчення правил спрощення фактури творів.

Тема 3. Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по горизонталі.

Структурне читання партитур ставить перед вокалістом досить складне завдання. Необхідно розмежувати проблему структурного читання на два відносно самостійних процеси: сприйняття по горизонталі та сприйняття по вертикалі. Сприйняття по горизонталі набувається за допомогою спеціального тренування (виконання акордової фактури у формі

швидкої мелодичної фігурації; починаючи з баса вертикаль переводиться у горизонталь).

Тема 4. Читання вокальної партії партитури a cappella.

Читання вокально-ансамблевої партитури вимагає глибоких знань з дисциплін: сольфеджіо, хорове диригування, методика роботи з вокальним ансамблем, а також вмінь аналізувати партитуру, голосові партії, визначати характер твору.

Тема 5. Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по вертикалі.

Сприйняття партитури по вертикалі набувається за допомогою спеціальних вправ, коли текст викладений у вигляді мелодичної фігурації виконується акордами, тобто звужується. При цьому напрацьовується вміння швидко впізнавати гармонічну логіку арпеджованого тексту.

Тема 6. Читання партитури вокального ансамблю.

Формування здатності розкриття художньо-образного змісту вокально-ансамблевих творів та досконало-технічного втілення їх на фортепіано (вибір художньо-доцільних засобів музично-виконавської виразності та специфічно-технічних прийомів фортепіанного втілення).

Основні поняття змістового модуля III:

Структурне читання партитур, хорова партитура, гармонічна логіка арпеджованого тексту, засоби музично-виконавської виразності.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Надання студентам допомоги для набуття навичок структурного (вертикального) читання партитур.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійне опрацювання студентами нотної, вокально-методичної, музично-теоретичної літератури. Засвоєння основних понять у сфері вокального та інструментального (фортепіанного) виконавства. Вивчення основ та засвоєння прийомів читання вокальних партитур.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Перевірка рівня знань студентів з тем змістовного модуля. Виконання вокальних та фортепіанних партій партитури та здійснення музично-теоретичного аналізу твору.

УІІІ семестр ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІV

Тема 1. Виконання голосової партії з переходом із однієї на іншу, одночасно граючи акомпанемент.

Прийоми поєднання хорової партитури з партією соліста і інструментальним супроводом: дублювання інструментальним супроводом хорової партитури, виконувати лише хорову партитуру, доповнюючи її в окремих місцях елементами супроводу (якщо партія інструментального супроводу розвинута й різниться матеріалом від партитури, необхідно під час їх об'єднаного виконання вибирати з партії супроводу й хорової партитури головне, щоб передати основний зміст хорового твору).

Тема 2. Удосконалення навичок структурного читання фортепіанної партії.

Набуття вміння проаналізувати нотний текст, відмітити для себе складні місця. Гра основних фортепіанних технічних форм-гам, арпеджіо, акордів, що сприяють розвитку аплікатурної техніки, яка забезпечує швидкість і точність моторної реакції на нотну картину. Аплікатурні вправи, що поєднуються з роботою по вивченню клавіатури сліпим методом. Читання з аркуша різних фортепіанних п'єс.

Тема 3. Удосконалення навичок структурного читання вокальної партії.

Вокальна діяльність як психофізичний та психоемоційний процес. Опанування художньо-технічними навичками співу як умова вокальної творчості. Інтелектуальна зосередженість на тексті вокальної партитури.

Натхнення як синтез інтелектуальної й емоційної сфер співака. Залежність низькореактивних і високореактивних якостей особистості для професійної діяльності співаків.

Тема 4. Вивчення правил спрощення фактури фортепіанних партій вокальних партитур.

Правила спрощення фактури хорових творів: незмінними залишаються мелодійна, басова лінії та гармонійна основа партитури; не вилучається жоден з важливих голосів партитури; можливі зняття подвійних голосів, октавні перенесення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки. Виразна, емоційна гра на фортепіано. Зв'язане підкреслення звуків в усіх голосах разом. Зручний та раціональний засіб розподілу пальців на клавіатурі у кожному випадку. Сумісництво 2х голосів в одній руці. Педалізація.

Тема 4. Читання вокальних партитур різних стилів.

Вправи, які розвивають навик швидкого сприйняття тексту по великих смислових розділах, «фотографування» нотного тексту. Показ на декілька секунд якийсь відрізок тексту, який студент повинен запам'ятати. Під час виконання потрібно читати і запам'ятовувати наступний відрізок, і так до кінця п'єси. В процесі цієї вправи поступово збільшується швидкість сприйняття і об'єм фрагментів, які запам'ятались.

Функціонування навиків можливе при налагодженні системи відтворення музики на інструменті, та миттєвої реакції виконавця на сигнали нотного тексту.

Тема 5. Формування здатності до розкриття художньо-образного змісту вокальних творів та виконавське втілення їх на фортепіано.

Алгоритм опанування хорової партитури будь-якого виду:

1. Розкриття художньо-образного змісту хорової партитури.
2. Вибір художньо-доцільних засобів виразності (характер туше, динаміка, фразування, характер звуковедення, дотримання цезур, визначення

рельєфно-фонових шарів фактури).

3. Вибір технічних прийомів матеріально-звукового втілення хорової партитури (аплікатура, розподіл голосів між руками, спрощення фактури, прийоми поєднання хорової партитури з партією соліста й інструментальним супроводом).

Основні поняття змістового модуля ІУ:

Аплікатурні вправи, художньо-технічні навички, «фотографування» нотного тексту, спрощення фактури.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Надання студентам допомоги в опрацюванні нотної літератури різних стилів. Читання вокальних партитур різних стилів.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійне опрацювання студентами нотної, вокально-методичної, музично-теоретичної літератури. Засвоєння основних понять у сфері вокального та інструментального (фортепіанного) виконавства. Вивчення основ та засвоєння прийомів читання вокальних партитур.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Перевірка рівня знань студентів з тем змістовного модуля. Виконання вокальних та фортепіанних партій партитури та здійснення музично-теоретичного аналізу твору.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА дисципліни «Читання вокальних партитур»

Разом: 144 години,
практичні заняття – 56 годин, індивідуальні заняття – 8 годин;
самостійна робота – 72 години, модульний контроль – 8 годин.

Модулі	Змістовий модуль I					
Кількість балів за модуль	262 бали					
Теми	1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять	Предмет і завдання курсу. Ознайомлення з рівнем підготовки студентів. (10+0,5)*2=21 б.	Основи читання вокальних партій партитури. (10+0,5)*2=21 б.	Удосконалення знань з системи нотних знаків. Читання нескладних партитур на фортепіано (10+0,5)*2=21 б.	Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі. (10+0,5)*4=42 б.	Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу. (10+0,5)*2=21 б.	Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного поліфонічного складу. (10+0,5)*2=21 б.
Самостійна робота	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.
Види поточного контролю	Модульний контроль № 1 (25 балів)					

Модулі	Змістовий модуль II				
Кількість балів за модуль	262 бали				
Теми	1	2	3	4	5
Теми практичних занять	Принципи аналізу вокальних партитур. $(10+0,5)*4=42$ б.	Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури. $(10+0,5)*2=21$ б.	Виконавський аналіз вокальної партитури. $(10+0,5)*2=21$ б.	Теоретичні основи запису та читання вокальних партитур. $(10+0,5)*2=21$ б.	Методика виконання вокальних партитур. $(10+0,5)*4=42$ б.
Самостійна робота	$5*4=20$ б.	$5*4=20$ б.	$5*3=15$ б.	$5*4=20$ б.	$5*3=15$ б.
Види поточного контролю	Модульний контроль № 2 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Залік				
Підсумковий рейтинговий бал	262+262=524 бали Коефіцієнт – 5,24				

Модулі	Змістовий модуль III					
Кількість балів за модуль	262 балів					
Теми	1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять	Прийоми виконання вокальної партитури на фортепіано. (10+0,5)*2=21 б.	Порівняльна характеристика хорових партитур та партитур для вокальних ансамблів. (10+0,5)*2=21 б.	Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по горизонталі (10+0,5)*2=21 б.	Читання вокальної партії партитури а cappella. (10+0,5)*4=42 б.	Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по вертикалі. (10+0,5)*2=21 б.	Читання партитури вокального ансамблю (10+0,5)*2=21 б.
Самостійна робота	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.
Види поточного контролю	Модульний контроль № 3 (25 балів)					

Модулі	Змістовий модуль IV					
Кількість балів за модуль	262 балів					
Теми	1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять	Виконання голосової партії з переходом із однієї на іншу, одночасно граючи акомпанемент	Удосконалення навички структурного читання фортепіанної партії. (10+0,5)*2=21 б.	Удосконалення навички структурного читання вокальної партії. (10+0,5)*2=21 б.	Вивчення правил спрощення фактури фортепіанних партій вокальних партитур. (10+0,5)*2=21 б.	Читання вокальних партитур різних стилів. (10+0,5)*2=21 б.	Формування здатності розкриття художньо-образного змісту вокальних творів та

	(10+0,5) *4=42 б.					виконав ське втілення їх на фортепіа но. (10+0,5) *2=21 б.
Самостій на робота	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3=15 б.	5*3= 15 б.
Види поточного контролю	Модульний контроль № 4 (25 балів)					
Підсумков ий контроль	Залік					
Підсумкови й рейтингови й бал	262+262=524 бали Коефіцієнт – 5,24					

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Ознайомлення з рівнем підготовки студентів.

Підготовка доповіді за такою тематикою як: значення вокальної партитури у репертуарі вокаліста; види вокальних партитур.

Заграти на фортепіано та просольфеджувати голосом уривок вокальної партитури.

Література: 1, 5, 12, 18.

Тема 2. Основи читання вокальних партитур.

Підібрати різні види партитур та охарактеризувати їх. Виконати на фортепіано та проспівати голосом.

Література: 3, 8, 12, 15, 16.

Тема 3. Удосконалення знань з системи нотних знаків. Читання нескладних партитур на фортепіано.

Здійснити загальний аналіз обраної вокальної партитури.

Проаналізувати фортепіанну аплікатуру.

Література: 2, 5, 10, 16, 20.

Тема 4. Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі.

Вивчити та вміти заграти дві мажорні гами (в прямому, розхідному виді, короткі, довгі арпеджіо, акорди); мінорну гаму в трьох видах (натуральному, гармонічному, мелодичному).

Література: 4, 7, 13, 15.

Тема 5. Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу.

Підготувати та продемонструвати вокальну партитуру гомофонно-гармонічного складу з чітко вираженою акордовою фактурою, яка звучить на кожній долі такту або на сильних долях.

Виконати вокальну партитуру гомофонно-гармонічного складу, яка має характер гармонічної підтримки (педалі).

Виконати вокальну партитуру гомофонно-гармонічного складу, яка має вигляд фортепіанного акомпанементу.

Виконати вокальну партитуру з мішаною фактурою викладу (акордово-гармонічною, гомофонно-гармонічною).

Література: 7, 8, 14, 19.

Тема 6. Виконання багатоголосних вокальних партитур поліфонічного складу.

Вивчити багатоголосну вокальну партитуру з підтекстовкою.

Виконати твір з контрастною поліфонією супроводу.

Виконати вокальну партитуру з мішаними видами поліфонічного супроводу.

Література: 1, 2, 8, 12, 13, 17.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Тема 1. Принципи аналізу вокальних партитур.

Проаналізувати вокальну партитуру за наступними складовими: вказати відомості про композитора, жанр, форму твору, вокальні функції, фортепіанну фактуру, художньо-образний зміст, виконавські штрихи, динамічні позначення.

Література: 7, 8, 12, 14, 19.

Тема 2. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури.

Здійснити музично-теоретичний аналіз вокальної партитури (форма, фактура, гармонія, голосоведіння, ладо-тональний план, метро-ритм, темп, динаміка, агогіка).

Література: 1, 5, 12, 18.

Тема 3. Виконавський аналіз вокальної партитури.

Здійснити виконавський аналіз вокальної партитури: вокальної (типи голосів, вокальні штрихи, темпоритм, динаміка, теситура) та інструментальної партій (роль вступів, інтерлюдій, закінчень, змістова сутність, мотивно-тематичний розвиток фактури).

Література: 5, 6, 16, 18.

Тема 4. Теоретичні основи запису та читання вокальних партитур.

Створити та занотувати просту вокальну партитуру (одноголосну, багатоголосну). Вивчити види партитурного запису.

Література: 1, 2, 4, 15, 17.

Тема 5. Методика виконання вокальних партитур.

Проаналізувати художньо-образного змісту вокальної партитури, визначити засобів музичної виразності.

Література: 3, 7, 18, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Тема 1. Прийоми виконання вокальної партитури на фортепіано.

Вивчити вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі.

Прочитати без підготовки будь-яку на вибір вокальну партитуру.
Продемонструвати впевнене знання мови нот, системи нотних знаків, позначень.

Література: 9, 11, 12, 15, 18.

Тема 2. Порівняльна характеристика хорових партитур та партитур для вокальних ансамблів.

Відтворювати на фортепіано різні види партитур.

Продемонструвати ансамблеві уміння виконання різних видів партитур у поєднанні з фортепіанним супроводом.

Тренуватися у набутті виконавських навичок поєднання хорової партитури з фортепіанним супроводом і партією соліста.

Вивчити правила спрощення фактури творів.

Література: 2, 4, 5, 17, 18.

Тема 3. Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по горизонталі.

Тренуватися у структурному читанню вокальних партитур: сприйняття по горизонталі та сприйняття по вертикалі (виконання акордової фактури у формі швидкої мелодичної фігурації; починаючи з баса вертикаль переводиться у горизонталь).

Література: 1, 2, 5, 12, 18.

Тема 4. Читання вокальної партії партитури a cappella.

Прочитати вокальну партію партитури акапельно. Вміти застосовувати знання та навички із таких дисциплін як: сольфеджіо, хорове диригування, методика роботи з вокальним ансамблем, а також вміти аналізувати партитуру, голосові партії, визначати характер твору.

Література: 4, 5, 10, 18, 19.

Тема 5. Розвиток навичок структурного читання партитур - сприйняття по вертикалі.

Виконувати спеціальні вправи: коли текст партитури викладений у вигляді мелодичної фігурації виконується акордами, тобто звужується; швидко впізнавати гармонічну логіку арпеджованого тексту.

Література: 3, 4, 5, 14, 15, 16.

Тема 6. Читання партитури вокального ансамблю.

Розкрити художньо-образний зміст вокально-ансамблевих творів та досконало-технічного втілення їх на фортепіано (вибір художньо-доцільних засобів музично-виконавської виразності та специфічно-технічних прийомів фортепіанного втілення).

Література: 2, 3, 6, 11, 14, 18, 20.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІУ

Тема 1. Виконання голосової партії з переходом із однієї на іншу, одночасно граючи акомпанемент.

Тренуватися у прийомі читання партитури в умовах поєднання хорової партитури з партією соліста і інструментальним супроводом (у випадках дублювання інструментальним супроводом хорової партитури, доцільно виконувати лише хорову партитуру, доповнюючи її в окремих місцях елементами супроводу).

Література: 2, 3, 4, 7, 9, 18, 19.

Тема 2. Удосконалення навичок структурного читання фортепіанної партії.

Читати фортепіанну партію партитури: вміти аналізувати, виділяти складні місця і розучувати їх окремо.

Виконувати аплікатурні вправи.

Читати з аркуша нескладні фортепіанні п'єси.

Література: 1, 2, 12, 18, 19.

Тема 3. Удосконалення навичок структурного читання вокальної партії.

Читати вокальну партію партитури: вміти інтелектуально зосереджуватися на тексті вокальної партитури.

Література: 1, 5, 12,14, 18.

Тема 4. Вивчення правил спрощення фактури фортепіанних партій вокальних партитур.

Вивчити правила спрощення фактури хорових творів, коли незмінними залишаються мелодійна, басова лінії та гармонійна основа партитури; не вилучається жоден з важливих голосів партитури; можливі зняття подвійних голосів, октавні перенесення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки.

Література: 1, 3,4, 12,16, 18.

Тема 4. Читання вокальних партитур різних стилів.

Вміти читати партитуру за принципом фотографування. Запам'ятовувати відрізок тексту, який відразу закрити. Під час виконання потрібно читати і запам'ятовувати наступний відрізок, і так до кінця п'єси.

Література: 4, 7, 11,13,14, 18.

Тема 5. Формування здатності до розкриття художньо-образного змісту вокальних творів та виконавське втілення їх на фортепіано.

Засвоїти алгоритм опанування партитури будь-якого виду:

- Розкрити художньо-образний зміст партитури.
- Вміти вибрати художньо-доцільні засоби виразності (характер туше, динаміка, фразування, характер звуковедення, дотримання цезур, визначення рельєфно-фонових шарів фактури).
- Вміти застосовувати технічні прийоми матеріально-звукового втілення хорової партитури (аплікатура, розподіл голосів між руками, спрощення фактури, прийоми поєднання хорової партитури з партією соліста й інструментальним супроводом).

Література: 3,4, 5, 14,15,17,20.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I			
Тема 1. Предмет і завдання курсу. Ознайомлення з рівнем підготовки студентів. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	I
Тема 2. Основи читання вокальних партій партитури. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	II
Тема 3. Удосконалення знань з системи нотних знаків. Читання нескладних партитур на фортепіано (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	III
Тема 4. Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	IV
Тема 5. Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	V
Тема 6. Виконання багатоголосних вокальних партитур гомофонно-гармонічного поліфонічного складу. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	VI
Змістовий модуль II			
Тема 1. Принципи аналізу вокальних партитур. (4 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	20	I
Тема 2. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури. (4 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	20	II
Тема 3. Виконавський аналіз вокальної партитури. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	III
Тема 4. Теоретичні основи запису та читання вокальних партитур. (4 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	20	IV
Тема 5. Методику виконання вокальних партитур. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття,	15	V

	модульний контроль, ПМК		
Разом: 36 год.	Разом: 180 балів		
Змістовий модуль III			
Тема 1. Прийоми виконання вокальної партитури на фортепіано. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	I
Тема 2. Порівняльна характеристика хорових партитур та партитур для вокальних ансамблів.(3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	II
Тема 3. Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по горизонталі (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	III
Тема 4. Читання вокальної партії партитури а cappella. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	IV
Тема 5. Розвиток навиків структурного читання партитур - сприйняття по вертикалі. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	V
Тема 6. Читання партитури вокального ансамблю. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	VI
Змістовий модуль IV.			
Тема 1. Виконання голосової партії з переходом із однієї на іншу, одночасно граючи акомпанемент. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	I
Тема 2. Удосконалення навичку структурного читання фортепіанної партії. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	II
Тема 3. Удосконалення навичку структурного читання вокальної партії. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	III
Тема 4. Вивчення правил спрощення фактури фортепіанних партій вокальних партитур. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	IV
Тема 5. Читання вокальних партитур різних стилів. (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	V
Тема 6. Формування здатності розкриття художньо-образного змісту вокальних творів та виконавське втілення їх на фортепіано (3 год.)	Індивідуальне заняття, семінарське заняття, модульний контроль, ПМК	15	VI
Разом: 36 год.	Разом: 180 балів		
Усього:	360 балів		

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Читання вокальних партитур» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 6.1, табл. 6.2.

Таблиця 6.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності Модуль I	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	14	7
2.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	18	90
Всього без підсумкового контролю		262		
Коефіцієнт		-		
Підсумковий рейтинговий бал		-		

№ п/п	Вид діяльності Модуль II	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	14	7
2.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	18	90
Всього без підсумкового контролю		262+262=524		
Коефіцієнт		5,24		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

№ п/п	Вид діяльності Модуль III	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	14	7
2.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	18	90
Всього без підсумкового контролю		262		
Коефіцієнт		-		
Підсумковий рейтинговий бал		-		

№ п/п	Вид діяльності Модуль IV	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	14	7
2.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	18	90
Всього без підсумкового контролю		262+262=524		
Коефіцієнт		5,24		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль I							Змістовий модуль II								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК Р	T1	T2	T3	T4	T5	МК Р			
36	36	36	57	36	36	25	62	41	36	41	57	25	524	5,24	100

Поточне тестування та самостійна робота														Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль III							Змістовий модуль IV									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	М КР	T1	T2	T3	T4	T5	T6	М КР			
36	36	36	57	36	36	25	57	36	36	36	36	36	25	524	5,24	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, індивідуальне прослуховування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** виконання письмових нотних завдань ; підсумкова письмова перевірка.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати та проводити музично-теоретичний аналіз партитур, уміння самостійно оцінювати свої знання та навички, самоаналіз.

Таблиця 6.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX

60 - 68	«задовільно»	E
69 - 74	«задовільно»	D
75 - 81	«добре»	C
82 - 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 6.3.

Таблиця 6.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, набуті виконавські навички читання вокальних партитур; вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань та умінь із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного саморозвитку та оновлення знань. Але у відповіді студента та демонстрації практичних умінь наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання та умінь основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульний контроль.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Виконання модульного контролю здійснюється в режимі діагностики виконавських умінь на фортепіано та читання всієї партитури (за допомогою фортепіано та голосу).

Кількість балів за роботу з навчальним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з дисципліни «Читання вокальних партитур» застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенями складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі з супроводом);

- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, музичний слух студента);
- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- навчальні методичні посібники;
- збірки вокальних ансамблів;
- збірки багатоголосних народних пісень;
- збірки хорових партитур;
- збірки сучасних пісень.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматія по чтению хорових партитур.- М., 1976.
2. Афонченко М.М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки.- Рівне, 1991.
3. Казанский С. Хрестоматія по чтению хоровых партитур.- М., 1976.
4. Коломієць А., Пащенко В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур.- К., 1977.
5. Кошиць О. Українські народні пісні для хору.- К., 1976.
6. Леонтович М. Хорові твори.- К., 1968.
7. Людкевич С. Українські народні пісні в обробці для хору.- К., 1968.
8. Лятошинський Б. Хори без супроводу.- К., 1971.

Додаткова література:

9. Стеценко К. Кантати та хори.- К., 1982.
10. Тевлин Б. Хрестоматия по чтению хоровых партитур.- М., 1975.
11. Хорові твори українських композиторів на слова Т.Г.Шевченка.- К., 1961.
12. Чесноков П. Избранные хоры акапелла. Произведения для женского хора в сопровождении фортепиано М., 1967.
13. Шелков Н. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. - Л., 1963
14. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
15. Барсов Ю. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. Глинки. – М., 1968.
16. Вопросы вокальной педагогики. Выпуск 7. Сборник статей. - М.: Музыка, 1984.
17. Євтушенко Д. Роздуми про голос. – К.: Музична Україна, 1979.
18. Канкарович А. Культура вокального слова. - М.: Муз. изд., 1957.
19. Конвер Ю. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса. – М., 1976.
20. Фейгін М. Індивідуальність учня та мистецтво педагога. – М., 1968.